

RIMSKA UMETNOST

Nanjo je vplivala etruščanska in grška umetnost, kasneje opazimo tudi orientalske vplive.

Značilne rimske upodobitve so:

- Rimski portret – razvili so doprsni kip. Portreti niso idealizirani, iščejo značajske razlike med ljudmi.
- Realistično upodabljanje.

Trajanov steber – Posvečen cesarju Trajanu, oblikovan je kot 200m dolg zvitek papirusa. Visok je 40m, na njem so podobe iz dveh vojn in okoli 2500 oseb. Značilna je epizodna (nasprotje: kontinuirana pripoved).

ARHITEKTURA

Imela je vodilno vlogo. Največ je posvetnih, praktičnih objektov, zgrajenih za množice in druženje ljudi (terme, bazilike, forume) in preprostih javnih objektov (mostovi, akvedukti, ceste, mestne četrti).

BAZILIKA – Pokrit prostor za zbiranje ljudi, služil tudi kot sodišče. So pravokotnega tlorisa, delijo jih stebri. Izvor je helenističen.

FORUM – Arhitektonske celote (=> tvori jih več zgradb). Na njih so značilne rimske prvine (oblikovanje velikih prostorov, ustvarjanje scenografskih celot). V njih se vidi smisel za javno delovanje in organizacijo skupnega življenja.

SLAVOLOKI – Namenjeni so bili čaščenju zmag. Na njih so upodobljeni vojaški podvigi in dejanja, Najslavnejši je v Rimu.

ZASEBNA BIVALIŠČA:

- a) Pompejanske vile – so okusno okrašene, prostori razporejeni okoli notranjega dvorišča, Najpomembnejši prostor je tablinum. So obsegale največ dva nadstropja.
- b) Insula – So namenjene revnejšemu prebivalstvu, obsegajo več nadstropij z stanovanji. V insuli stanuje več družin skupaj.

GLEDALIŠČA – Zgledujejo se po grških, a niso sloneli na gričih, ampak na opornikih. Tloris je ovalen, najslavnejši je *Kolosej* ali *Flavijski amfiteater*.

Kolosej ali Flavijski amfiteater – Zunanjščina je v treh nadstropjih, vsako nadstropje je narejeno s svojim stilom grškega stebra, ki nimajo strukturalne, ampak dekorativno funkcijo. Pojavi se lok.

Rimljani so vedno gradili, kot, da gradijo za večnost (koreniti posegi, trden material ...).

SLIKARSTVO

Poznano je iz stenskih slikarij v hišah in svobodnejše kot grško.

Delimo ga v štiri slogovne stopnje:

- Enkrustacijski slog – posnema videz marmorja na steni, povezan z modo helenističnega sveta

□ Perspektivni slog – posnema vtis arhitektonskih elementov, ki so okvirjali pokrajine (s človeškimi figurami).

□ Avgustov slog – temno ozadje, drobni prizori, odkrivanje ploskovite dekoracije

□ Arhitektonski slog – podobe perspektivnemu, a barve so bolj žive in elementi bogatejši.

Prizori slikarstva so povezani z miti in posnemajo videz resnične slike, obešene na steno. Pojavlja se tudi mozaik in portretno slikarstvo (v tehniki tempere ali enkavstike =vosek). Značilne so velike oči in globok pogled.

STAROKRŠČANSKA UMETNOST

Razvila se je v 2. in 3. stol., ko je rimski cesar Konstantin izdal tolerančni edikt. V središču upodabljanja je Jezus s svojimi spremljevalci in somišljeniki. Podlaga so zgodbe iz Sv. Pisma. Najprej je bila le v katakombah, prostorih, kjer so pokopavali. Slike so na različnih višinah na steni, so prefinjen, pogosteje skromne in siromašne podobe, značilni so simbolični motivi.

ARHITEKTURA

Po tolerančnem ediktu so začeli množično graditi cerkve. Med sabo so si podobne, kot, da je upoštevano nenapisano pravilo, sicer pa poznamo dva tipa cerkev:

- Vzdolžni ali bazilikalni tip – so večje, na koncu glavne ladje je apsida z oltarjem. Stebri in arkade potekajo h glavnemu oltarju. Luč je pomemben element.
- Centralni tip – Ima krožni tloris. Znani sta dve cerkvi tega tipa – mavzolej Gale Placidije (gl. Bizantinsko umetnost) in baptisterij cerkve San Giovanni Luterano.

KIPARSTVO

Anatomija in oblika telesa sta pomenili malo, gibanje je omejeno na najbolj skope gibe. Izrazna vloga je namenjena svetlobi.

BIZANTINSKA UMETNOST

Izhaja iz Carigrada. Je pravzaprav rimska umetnost, ki je kasneje zaradi svoje suverenosti prevzela svojo smer.

Krstilnica pravovernih – je centralnega tipa, notranjščina je z mozaiki in obarvanim štukom V zgornjem delu ostenja je prekrita z marmorjem, kar je kazalo dematerializacijo.

Mavzolej Gale Placidije – Je majhna stavba, tloris je grški križ. Notranjščina je okrašena z mozaiki. Stena nima posebnih oblik, kar poudarja vtis celosti.

Za cerkve so značilne zgoščenost notranjega prostora, bogato mozaično okrasje in kupole (zadnji enkratni primer bizantinske umetnosti: Hagia Sofia).

UMETNOST PREHODNIH OBDOBIJ

Za umetnost prehodnih obdobj je značilna prilagojenost na življenje na konjskem hrbtu, zato ni nobene monumentalne umetnosti, omejila se je na stvari, ki jih lahko človek nosi s sabo, ko potuje, tj. zlatnino in dragulje.

Značilnosti umetnosti prehodnih obdobj:

- Izogibanje naturalistični upodobitvi.
- Temelj so živalski in rastlinski liki, človeški pa le redki.
- Žive barve, močni kontrasti, groba izbira barv.

V umetnosti lahko slutimo stike s Kitajsko.

KAROLINŠKA UMETNOST

Za karolinško umetnost je značilno predvsem knjižno slikarstvo. Njen utemeljitelj je bil cesar Karel Veliki, ki je, kakor se je selil, ustanavljal opatije. Irske se rimski duh ni dotaknil, kar naenkrat se je spreobrnila (6.stol.) in prevzela krščansko umetnost. Irski ustvarjalci so uspešno mešali značilnosti keltske in krščanske umetnosti.

Karel Veliki si je dal v Achnu postaviti kapelo po vzgledu cerkve San Vitali (cesarja Justinijana). Kljub temu, da so večino črpali iz antike, je opazna tudi skromna uporaba novih elementov.

Slikarskega ustvarjanja je malo, omejeno je na miniature in književno slikarstvo, vezano na liturgična besedila.

Otonska umetnost je bila v večji meri podobna karolinški (tudi bizantinski vplivi), a je razvila nekaj nemških značilnosti (štukirani okrasi, bron ...). Za upodobitve je značilen smisel za veličastje, duhovno vzvišenost in prefinjeno razkošje.